METROPOOL REGIO EINDHOVEN

Metropoolregio Eindhoven

Vergadering Dagelijks Bestuur d.d. 17 februari 2020

Agendapunt : A1

Onderwerp : Regionale Monitor Brede Welvaart

Probleemstelling : Het thema Brede Welvaart staat hoog op de politieke agenda. Ook in onze regio. Hierbij gaat het om een brede blik op het meten van economische groei en welvaart. Op nationale schaal is in opdracht van de Tweede Kamer deze monitor al door het CBS ontwikkeld. Dit op basis van internationale standaarden (o.a. OESO, VN Sustainable Development Goals). De behoefte aan onderzoek over Brede Welvaart op regionale schaal is groeiende en relevant voor onze regio. De dynamiek stad en platteland is hierbij een belangrijke aanvullende waarde, maar ook de verbinding met de andere maatschappelijke thema's is een belangrijke rode draad. Bijgaande een voorstel voor onderzoek Regionale Monitor Brede Welvaart op schaal van de 21 gemeenten van de Metropoolregio Eindhoven.

Voorstel :
1. In te stemmen met het voorliggende onderzoeksvoorstel Regionale Monitor Brede Welvaart in lijn met de hoofdcontouren zoals in dit DB voorstel beschreven.
2. Het brede DB treedt op als opdrachtgever voor het onderzoek. De heer Stijn Steenbakkers te benoemen als coördinerend portefeuillehouder in de verdere uitwerking.
3. In te stemmen met een financiële bijdrage van 45.000 excl. BTW voor de uitvoering van het onderzoek.

Besluit :

wel openbaar		Ondernemingsraad	Commissie van Advies	Dagelijks Bestuur 2e behandeling	Algemeen Bestuur
Naam auteur: Thomas		d.d.	d.d.	d.d.	d.d.
Secretaris Metropoolregio Eindhoven		☐ kennisneming ☐ advisering ☐ instemming	☐ kennisneming ☐ bespreking ☐ advisering	☐ kennisneming ☐ bespreking ☐ advisering ☐ besluitvorming	☑ kennisneming ☐ besluitvorming

100371-1385\TVO\HLE\-1

METROPOOL REGIO EINDHOVEN

Adviesnota vergadering
Dagelijks Bestuur d.d. 17 februari 2020

AGENDAPUNT

Onderwerp	Regionale Monitor Brede Welvaart

Inleiding
In onze regio gaat het voorspoedig, maar wie profiteert van de voorspoed? Iedereen moet mee kunnen doen, maar doet iedereen mee? De regio streeft naar een inclusieve samenleving, maar wat betekent dat voor de 21 gemeentes? Hoe staat het in de regio bijvoorbeeld met de verschillen in inkomen, gezondheid, opleiding en levensvoldoening? De regio wil een optimaal woon-, werk- en leefklimaat realiseren, maar hoe ontwikkelt zich het culturele leven, de luchtkwaliteit en de energietransitie? Hoe staat deze regio in dat opzicht er nationaal en internationaal gezien voor? Zowel in Den Haag als in internationale politieke organisaties is een bredere blik op economische groei en welvaart een onderwerp dat leeft. Zie in dit kader bijvoorbeeld de ontwikkeling van de (landelijk) Monitor Brede Welvaart door het CBS, of de inzet op de zogenaamde brede VN-ontwikkelingsdoelen, c.q. de Sustainable Development Goals (SDG's). Daarnaast wordt de monitor ook steeds meer een begrotingsinstrument op Rijksniveau. Met dit onderzoek sluiten we aan op reeds benoemde thema's.

In de DB vergadering van 11 december is er gesproken over het onderzoeksvoorstel Regionale Monitor Brede Welvaart van CBS/TUe. Op 4 december is in het poho economie een toelichting gegeven door de heren Smits (CBS) en Lintsen (TUe) op het onderwerp Brede Welvaart in algemene zin en het werken met een 3-trapsraket foto, film, beleidsinstrument. Hiermee wordt een beeld gegeven van het huidig, historisch en toekomstig perspectief. Bij de portefeuillehouders economie bestaat draagvlak voor dit onderzoeksvoorstel. Zij zien met name de kracht en toegevoegde waarde op de economische strategie van de regio, versterking van de verbinding stad en platteland en de inbedding met andere maatschappelijke thema's.

Het DB heeft zich in december in principe positief uitgesproken over een onderzoek regionale monitor brede welvaart. Het definitieve voorstel ligt nu ter besluitvorming voor. In de afgelopen periode heeft in voorbereiding hierop ambtelijke afstemming plaatsgevonden tussen gemeente Eindhoven, gemeente Helmond, Metropoolregio Eindhoven, CBS, TUe en UDC Eindhoven.

Het voorliggende onderzoeksvoorstel bestaat uit de volgende hoofdcontouren:
1. Foto van de regio: allereerst zal met behulp van de monitor Brede Welvaart de 'toestand van de regio' in beeld worden gebracht. Het gaat zowel om een 'foto' van de regio als geheel als ook van de verschillende gemeenten (cohorten) binnen de regio. De onderlinge verschillen geven aan waar de brede welvaart zich gunstig ontwikkelt in de regio, en waar mogelijke aandachtspunten liggen.
2. Film van de regio: in dit onderdeel worden belangrijke, regionale trends in beeld gebracht en daarmee de voorgeschiedenis van belangrijke, regionale vraagstukken. Hoe zijn deze vraagstukken verankerd in een historisch gegroeide werkelijkheid? Hiermee worden de kansen en belemmeringen inzichtelijk gemaakt om de maatschappelijke ongelijkheid te verminderen, sociale cohesie te bevorderen, een gezonde leefomgeving te creëren etc.

3. Monitor als beleidsinstrument: resultaten van de monitor ('foto' en 'film') worden afgezet tegen doelstellingen uit regionale beleidsdocumenten en de 'grand challenges' (de Sustainable Development Goals van de VN). Daarmee kunnen de ambities en doelstellingen voor de toekomst geformuleerd worden, 'de punten' op de horizon. Het onderzoek is specifiek voor de individuele gemeentes behulpzaam in het maken van beleidskeuzen. Daarnaast levert het bouwstenen die bruikbaar zijn voor de toekomstige doorontwikkeling van de samenwerkingsagenda, mede in het licht van de vraag rondom de regionale strategie.

Organisatie
Het onderzoek zal verricht worden door onderzoekers van de Technische Universiteit Eindhoven (TU/e, met name prof. Harry Lintsen) en door medewerkers van het CBS (onder leiding van prof. Jan Pieter Smits). Het formuleren van een strategische richting, heldere aanbevelingen en een concreet handelingsperspectief gebeurt in samenspraak met een in te stellen begeleidingsgroep, hieraan zullen o.a. deelnemen: gemeente Eindhoven, gemeente Helmond, Brainport Development, Metropoolregio Eindhoven (namens 21 gemeenten).

Het brede DB van de Metropoolregio Eindhoven zal als opdrachtgever optreden. Het voorstel is om de heer Stijn Steenbakkers als coördinerend portefeuillehouder te benoemen in de verdere uitwerking. Het DB wordt tussentijds geïnformeerd over de voortgang.

Als doorlooptijd voor het onderzoek worden twee fases voorzien. In het voorjaar 2020 wordt met het onderzoeksgedeelte gestart. In het najaar 2020 wordt gestart met het maken van de eindrapportage. Voorzien wordt om het onderzoek binnen 1 jaar te doorlopen.

Personele consequenties
Een samen te stellen begeleidingsgroep heeft een belangrijke rol in de coördinatie van het onderzoek in de diverse fases. Om de monitor goed in te zetten als beleidsinstrument voor onze regio zal ook vanuit diverse regionale beleidsagenda's input geleverd worden. Dit vraag personele inzet vanuit de begeleidingsgroep en in het verlengde, de gemeenten in de Metropoolregio Eindhoven. Nader wordt bekeken wat de exacte inzet zal zijn. Wel wordt reeds voorzien dat dit traject in de coördinatie om een substantiële capaciteitsinzet vanuit de Metropoolregio Eindhoven vraagt. In het werkprogramma 2020 wordt hiervoor voorzien.

Financiële consequenties
De bijdrage in dit onderzoek bedraagt € 45.000 excl. BTW. Het inkoop en aanbestedingsbeleid van de Metropoolregio Eindhoven is niet van toepassing, aangezien het hier om een financiële bijdrage gaat en geen inkoop in het kader van de aanbestedingswet.

Paragraaf en punt werkprogramma
In hoofdstuk 1 van het werkprogramma 2020 hebben we benoemd dat we ons inzetten om de welvaart in onze regio te behouden en verder uit te bouwen. Wij zoeken daarbij aansluiting bij het begrip Brede Welvaart, zoals dat nationaal ingang heeft gevonden. Het gaat om een bredere benadering, zoals die recent is gepresenteerd in de Brede Welvaartsmonitor (CBS, mei 2019). We gaan deze ook op onze regionale schaal voor onze opgaven inzichtelijk maken voor een regionale monitor brede welvaart.

VOORSTEL:
1. In te stemmen met het voorliggende onderzoeksvoorstel Regionale Monitor Brede Welvaart in lijn met de hoofdcontouren zoals in dit DB voorstel beschreven.
2. Het brede DB treedt op als opdrachtgever. De heer Stijn Steenbakkers te benoemen als coördinerend portefeuillehouder in de verdere uitwerking.
3. In te stemmen met een financiële bijdrage van 45.000 excl. BTW voor de uitvoering van het onderzoek.

MRE EN BREDE WELVAART
Eindhoven, februari 2020

Nieuwe vragen, nieuwe analyses
In de MRE-regio gaat het voorspoedig, maar wie profiteert van de voorspoed? Iedereen moet mee kunnen doen, maar doet iedereen mee? De regio streeft naar een inclusieve samenleving, maar wat betekent dat voor beleidsmakers? Hoe staat het in de regio bijvoorbeeld met de verschillen in inkomen, gezondheid, opleiding en levensvoldoening? De regio wil een optimaal woon-, werk- en leefklimaat realiseren, maar hoe ontwikkelt zich het culturele leven, de luchtkwaliteit en de energietransitie? Hoe staat deze regio in dat opzicht er nationaal en internationaal gezien voor? De internationale slagkracht van de regio is groot, maar op welke wijze en in welke mate draagt de regio bij aan de grote internationale problemen, de 'grand challenges', zoals onder meer geformuleerd in de Sustainable Development Goals agenda van de Verenigde Naties?
We bieden in dit voorstel een regionale analyse aan met behulp van de monitor Brede Welvaart, die ons een nieuw beeld geeft van de regio. Concreet: we kunnen MRE en zijn aangesloten gemeenten met de monitor Brede Welvaart een krachtig handvat geven voor een innovatief en duurzaam beleid.

De monitor Brede Welvaart: een nieuw handelingsperspectief
De monitor Brede Welvaart is ontwikkeld door het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) en geeft voor een bepaalde locatie een beeld van (1) de kwaliteit van leven in het 'hier en nu', (2) de hulpbronnen die nagelaten worden voor 'latere' generaties en (3) de invloed die het handelen in de eigen locatie heeft op de kwaliteit van leven 'elders' in de wereld. Die locatie kan een continent, een land of een regio zijn. Kwaliteit van leven bestrijkt een veel breder terrein dan alleen de materiële welvaart. Ook tevredenheid met het leven, gezondheid, huisvesting, biodiversiteit, energie, vertrouwen in instituties et cetera vallen daaronder. Een set van goed gekozen indicatoren dekt al die aspecten van de kwaliteit van leven.

'Den Haag' heeft besloten de CBS-monitor te gebruiken als alternatief voor de economische indicatoren die de debatten over de 'toestand van Nederland' decennia lang domineerden. De resultaten van de monitor zijn jaarlijks het uitgangspunt voor het zogeheten 'Verantwoordingsdebat' in de Tweede Kamer. Zij zal ook een rol gaan spelen in de begrotingscyclus van het rijk. De beleidskracht van deze nationaal erkende monitor willen we gebruiken voor een analyse van de MRE-regio.

De brede welvaart van MRE
Ons voorstel bestaat uit drie onderdelen:

- Allereerst zal met behulp van de monitor Brede Welvaart de 'toestand van de regio' in beeld worden gebracht. Het gaat om een 'foto' van de regio als geheel als ook van de verschillende gemeenten (cohorten) binnen de regio. De onderlinge verschillen tussen de gemeenten en de verschillen tussen de regio en Nederland geven reeds een serie thema's voor nader onderzoek. Zo kunnen we nagaan op welke punten de brede welvaart zich gunstig ontwikkelt in de regio, en waar nog aandachtspunten liggen. De foto voor Eindhoven wordt gemaakt door UDC Eindhoven. Voor de overige gemeenten wordt het materiaal voor de 'foto's' aangeleverd door het CBS. Het uitgangspunt is de indeling in cohorten, die gerelateerd zullen worden aan de gemeenten. De onderzoeksresultaten van Telos voor de gemeente Helmond zullen door het CBS worden aangevuld om tot een monitor brede welvaart te komen zoals bij de andere gemeenten. Het gaat hier dus om een foto voor alle afzonderlijke gemeenten in de MRE regio, en op basis daarvan tevens een globale MRE foto. Het onderzoek naar de 'foto' van de brede welvaart van de gemeenten in de MRE regio worden door UDC en CBS vormgegeven. Dit onderzoek valt dan ook buiten de financiering van dit door de TU/e-SHT ingediende project. Wel is het de verantwoordelijkheid van het TU/e project, dat de 'foto' aangeleverd wordt en ingepast wordt in het totale programma.
- Op de tweede plaats gebruiken we het monitoringsinstrument om te komen tot een 'film' van de regio en op basis daarvan tot een adequate analyse van een set van beleidsvragen die relevant zijn voor de regio. Met de monitor willen we belangrijke, regionale trends in beeld brengen en daarmee de voorgeschiedenis van belangrijke, regionale vraagstukken in beeld brengen. Hoe zijn deze vraagstukken verankerd in een historisch gegroeide werkelijkheid? Maatschappelijke vraagstukken zijn de uitkomst van keuzes uit het verleden en de

padafhankelijkheid die daaruit is ontstaan. Historisch onderzoek toont wat de kansen en belemmeringen zijn om de maatschappelijke ongelijkheid te verminderen, sociale cohesie te bevorderen, een gezonde leefomgeving te creëren, et cetera. De historische reeksen vormen een film, op basis waarvan een aantal beredeneerde beleidsinterventies kunnen worden benoemd. De keuze voor de thema's waarvoor een zogenaamde film wordt gemaakt is gebaseerd op (a) een debat binnen een begeleidingscommissie, waaronder beleidsambtenaren uit de regio en (b) aan de hand van de thema's en bijbehorende indicatoren waar UDC en CBS hun foto's hebben gebaseerd.

- Op de derde plaats zetten we de monitor in als beleidsinstrument. Dat betekent dat de resultaten van de monitor ('foto' en 'film') afgezet worden tegen doelstellingen uit beleidsrapporten van MRE (en zijn gemeenten) en de 'grand challenges' (de Sustainable Development Goals van de VN). Een functioneel samengestelde begeleidingscommisse moet dit deel van het onderzoek zo efficiënt mogelijk laten verlopen. Daarmee kunnen de ambities en doelstellingen voor de toekomst geformuleerd worden, 'de punten op de horizon'. De monitor leent zich daar uitstekend voor, omdat zij indicatoren bevat die beleidsdoelstellingen, beleidsinvesteringen én beleidsresultaten representeren. Hierbij kan worden voortgebouwd op monitoringstechnieken die het CBS momenteel ontwikkelt om de Monitor Brede Welvaart ook een instrument te maken voor beleidsvorming, onder andere ten behoeve van de Miljoenen Nota.

Het team, de organisatie en de kosten

Het onderzoek zal verricht worden door onderzoekers van de Technische Universiteit Eindhoven (TU/e, met name prof. Harry Lintsen) en door medewerkers van het CBS (onder leiding van prof. Jan Pieter Smits). Smits is de ontwerper van de CBS-monitor Brede Welvaart, senior onderzoeker van het CBS en deeltijdhoogleraar aan de TU/e. De Technische Universiteit Eindhoven heeft de monitor voor de eerste keer gebruikt in het onderzoek naar trends van de 'toestand van Nederland' op basis waarvan toekomstscenario's zijn verkend. Emeritus hoogleraar Harry Lintsen was de programmaleider.

Het formuleren van nieuwe visies, heldere aanbevelingen en een concreet handelings-perspectief gebeurt in samenspraak met een - met MRE samen te stellen - begeleidingsgroep

De coördinatie is in handen van de Stichting Historie der Techniek gevestigd aan de TU/e.
De kosten van het onderzoek bedragen €45.000 (ex. BTW).

Jan Pieter Smits
Harry Lintsen
Eindhoven, februari 2020